Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

Matti Heikurainen, ylimetsänhoitaja,
puh. 040 187 3202, matti.heikurainen@mmm.fi

Eduskunnan maatalousjaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto:
Aika: keskiviikko 18.9.2019 klo 10.30
Paikka: jaostohuone 1 (E 428), Eduskuntatalo (eteläinen sisäänkäynti)
Asia: K 3/2019 vp Hallituksen vuosikertomus 2018
https://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/K+3/2019

Mom 30.40.44 (Tuki puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen (arviomääräraha))
Kestävän metsätalouden tukien edellisenä vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen käyttö

Eduskunnan lausuma 4

> Momentti 30.40.44 (arviomääräraha)
> Eduskunta edellyttää, että vuoden 2019 lisätalousarvioesityksessä momentille 30.40.44 lisätään vastaava summa kuin puuntuotannon kestävyyden turvaamiseen osoitetusta tuesta jää käyttämättä vuonna 2018.
>
> *Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta maa- ja metsätalousministeriö on todennut seuraavaa:*
> Maa- ja metsätalousministeriön on tarkoitus valmistella ja tehdä ehdotus syksyn 2019 lisätalousarvioesitystä varten viime vuonna käyttämättä jääneiden määrärahojen osoittamiseksi tarvittavilta osin kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain (34/2015) nojalla myönnettävien tukien maksamiseen.

Määrärahojen riittävyys

> Määrärahan käytön kuukausittaisen seurannan perusteella maa- ja metsätalousministeriö ei ole katsonut tarkoituksenmukaiseksi valmistella ja tehdä ehdotusta vuoden 2019 lisätalousarvioesitykseksi vuonna 2018 käyttämättä jääneiden määrärahojen osoittamiseksi toimintaan, koska toimintaan arvioidaan olevan riittävästi määrärahoja myös ilman lausumassa esitettyä lisäbudjettimenettelyä.
>
> Vuonna 2018 oli metsäkeskukselle osoitettu tukien maksamiseen määrärahaa 56,2 miljoonaa euroa, josta käytettiin 49,1 miljoonaa euroa. Lisäksi uusien tukipäätösten hyväksymiseen osoitetusta 79,3 milj. euron myöntämisvaltuudesta käytettiin 48,8 milj. euroa.

Vuonna 2019 on momentilta osoitettu metsäkeskukselle 55,9 milj. euroa ja myöntämisvaltuutta 74,4 milj. euroa. Osoitetut määrärahat ja käytettävissä oleva myöntämisvaltuus ovat riittävät arvioituun toiminnan tasoon nähden, sillä elokuun lopun tilanteen perusteella vuoden 2019 toteutuvaksi rahoitukseksi arvioidaan 49,7 milj. euroa ja toteutuvaksi myöntämisvaltuuksien määräksi 53,4 milj. euroa. Kuluvana vuonna määrärahoja jäisi siten käyttämättä noin 6,2 milj. euroa ja myöntämisvaltuuksia jäisi käyttämättä 21,0 milj. euroa.

Valtion talousarvioissa on momentin 30.40.44 päätösosassa päätetty, että mikäli myöntämisvaltuutta jäisi käyttämättä, saa käyttämättä jääneestä osasta tehdä tukipäätöksiä seuraavana vuonna. Tämä menettely yhdessä talousarvioon sisältyvien uusien myöntämisvaltuuksien kanssa on taannut myöntämisvaltuuksien riittävyyden.

Kyseessä on arviomäärärahamomentti, jolloin valtio on sitoutunut myöntämisvaltuuksien mukaisten tukien maksamiseen. Jos maksettavia tukia kertyisi enemmän kuin momentille on varattu arviomäärärahaa, maksettaisiin tuet arviomäärärahan ylitysmenettelyllä eduskunnan päättämän myöntämisvaltuuden perusteella.

Kemera-toiminnan aktivointi

Maa- ja metsätalousministeriö on käynnistänyt vuoden 2019 tulosohjauksessa Suomen metsäkeskuksen kampanjan, joka kohdistuu Kemera-töiden työmäärien nostamiseen taimikon varhaishoidossa, metsäteiden perusparannuksessa ja suometsien hoidossa.

Kampanjassa avoimeen metsävaratietoon (Metsään.fi) lisätään nopeutetulla aikataululla taimikonhoidon tarvetta kuvastava tieto vesakoitumisindeksistä. Indeksiä käytetään metsänomistajien neuvonnan suuntaamisessa ja viestinnässä. Lisäksi toimijoille annetaan koulutusta metsävaratiedon hyödyntämisestä taimikonhoitotöiden markkinoinnissa.

Kampanjassa metsäkeskus pilotoi tiekuntien aktivointia korjaustarpeessa olevista metsäteistä. Kertyvien kokemusten perusteella kehitetään yhteistyötä tiekuntien kanssa. Metsäkeskuksen verkkosivuille on myös tehty tietopankki oja- ja tiesuunnittelussa käytettävissä olevien tausta-aineistojen hyödyntämisestä.

Lisäksi suometsien hoitohankkeiden edistämiseksi Tapio Oy ja metsäkeskus ovat yhdessä kehittäneet metsävaratietoihin perustuvia paikkatietotyökaluja toimijoiden käyttöön. Paikkatietotyökalujen avulla tarvittavat ojien kunnostukset ja vaadittavat vesiensuojelutoimenpiteet voidaan suunnitella ja kohdentaa oikeille paikoilleen suometsähankkeita toteutettaessa.

Kemera-työlajein myöntämisvaltuuksien käyttö on vuoden 2019 elokuun loppuun mennessä kasvanut edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna 12,5 %. Kasvu on ollut suurinta metsäteiden kunnostuksissa (73 %) lähinnä tukiehtojen parantumisesta johtuen. Metsien terveyslannoituksissa myöntämisvaltuuksien kasvu oli 26 % ja nuoren

metsän hoidon ryhmässä 9 %. Käytetyt myöntämisvaltuudet ovat samaan aikaan vähentyneet suometsänhoidossa 20 %.

Nyt voimassa olevien ehtojen mukaisen metsätalouden tukijärjestelmän rahoitustarve on monen tekijän summa, ja sitä on vaikea ennustaa tarkasti etukäteen. Esimerkiksi puumarkkinoiden vilkkauden on todettu vähentävän Kemera-työlajien kysyntää, koska metsänomistajille palveluita tarjoavat toimijat ovat työllistettyjä puukauppaan liittyvissä tehtävissä.

Kestävän metsätalouden tuki ja näkymät (perehdyttämismielessä pyydetty osa)

Kemera-toiminnan työlajit ja käytetyt määrärahat vuosina 2012 - 2019:

Varojen käyttö *)		Euroa						
	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019 tavo
Nuoren metsän hoito**)	22 462 267	21 929 048	21 999 743	19 354 812	36 044 987	35 357 552	37 934 822	42 790 000
Metsänuudistaminen	9 269 565	7 711 663	5 685 268	6 144 260	3 977 353	2 515 223	683 502	290 000
Metsätiet	6 943 598	8 612 218	7 785 301	9 247 098	4 000 745	6 755 372	4 281 437	6 545 000
Juurikäävän torjunta	5 211 688	6 094 372	4 315 729	4 352 565	4 052 865	11 858	0	
Suometsät/Kunnostusojitus	3 893 170	4 883 169	5 032 959	4 525 522	3 154 764	6 703 743	4 911 483	4 970 000
Terveyslannoitus	977 528	1 446 970	1 154 107	1 388 867	1 403 135	1 462 448	1 279 530	1 330 000
Pystykarsinta	121 042	99 542	121 165	155 385	-	-	-	
Kulotus	19 781	43 041	19 559	5 890	12 901	6 106	0	
Toteutustuki	48 898 638	50 820 023	46 113 831	45 174 399				
Suunnittelu- ja toteutusselvitystuki	12 857 659	13 298 383	13 112 944	12 532 147				
Kaikkiaan	**61 756 297**	**64 118 406**	**59 226 775**	**57 706 546**	**52 646 750**	**52 812 302**	**49 090 774**	**55 925 000**
*) ei sisällä luonnonhoito- eikä ympäristötukivaroja, ei hirvivahinkokorvauksia								
**) sis. Pienpuun korjuun ja 2015 alkaen taimikon varhaishoidon								

Rahoitettujen työlajien sisältöä on muutettu vuosien aikana. Esimerkiksi vuoden 2015 jälkeen erillinen metsätiehankkeiden suunnittelu ja toteutusselvitystuki ovat poistuneet. Vuoden 2015 jälkeen hankkeiden suunnittelu- ja toteutuskustannukset on sisällytetty työlajien kustannuksiin.

Nykyinen Kemera-laki tulee näillä näkymin olemaan voimassa vuoden 2022 loppuun asti, ja sen perusteella tullaan maksamaan tukia valmistuvista töistä vielä vuonna 2025.

Uuden metsätalouden kannustejärjestelmän valmistelu

MMM on asettanut 15.3.2019 työryhmän (Metka-työryhmä), jonka tulee tehdä selvitys uudesta metsätalouden kannustejärjestelmästä. Työryhmän valmistelema kannustejärjestelmäselvitys arvioidaan vuonna 2020, minkä jälkeen työryhmä viimeistelee selvityksen vuoden loppuun mennessä. Selvitys on pohjana hallituksen esityksen valmistelussa.

Uuden lainsäädännön tulee noudattaa EU:n valtiotukisääntöjä ja Euroopan yhteistä

maatalouspolitiikkaa. Valmisteltavaan CAP strategiasuunnitelmaan tulee sisällyttää tietoa metsätalouden tämänhetkisestä tilasta, tarvearvio ja kuvaus kannustejärjestelmästä, vaikka se rahoitettaisiinkin kansallisesti.

Hallituksen esitys uudeksi kannustejärjestelmäksi on mahdollista valmistella vasta siinä vaiheessa, kun on tarkempaa tietoa EU:n valtiontukisuuntaviivoista, eli vuosina 2021-2022. Cap-uudistuksen viipyminen voi jopa muodostua esteeksi lain säätämiselle tämän hallituskauden aikana.

Uuden järjestelmän sisältöä koskevat linjaukset

Rinteen hallitusohjelman mukaan Kemera uudistetaan painottaen aktiivista ja oikea-aikaista metsien hoitoa ja luonnonhoitotoimia sekä ottaen huomioon hiilensidonnan kasvattaminen ja luonnon monimuotoisuuden parantaminen. Järjestelmään sisältyy metsätieverkon ylläpito.

Rinteen hallitusohjelmaan sisältyvän maankäyttösektorin ilmasto-ohjelman toimenpiteet otetaan myös huomioon kannustejärjestelmän valmistelussa. Ilmastotavoitteiden toteuttaminen edellyttää metsien hoidosta, kasvukyvystä ja terveydestä huolehtimista. Ilmasto-ohjelman yhteydessä harkittavat keinot soiden ja turvemaiden päästöjen vähentämiseksi ja suometsien ilmastokestävän hoidon tukemiseksi vaikuttavat samoin kannustejärjestelmän kehittämiseen.

Kansallinen metsästrategia 2025:ssä tavoitteeksi on asetettu metsätalouden uusi kannustejärjestelmä, joka kannustaa yksityismetsänomistajia aktiiviseen ja oikea-aikaiseen metsän- ja luonnonhoitoon sekä infrastruktuurin ylläpitämiseen. Järjestelmän tulee olla metsänomistajia toimintaan kannustava, yksinkertainen, selkeä ja hallinnollisesti kevyt. Kannustejärjestelmällä edistetään asiantuntija-avun käyttöä metsän- ja luonnonhoidossa.